

Samenvatting rapportage integrale aanpak armoede in gezinnen

praktijkgericht onderzoek

Sint Laurensfonds

HOGESCHOOL
ROTTERDAM

Auteurs: Mariëtte Lusse, Liesbeth van der Ree en Leonie le Sage,
Hogeschool Rotterdam.
In opdracht van: Marjolijn Driessen, Sint Laurensfonds, Rotterdam.

In Rotterdam, de stad met de meeste armoede in Nederland, groeit gemiddeld één op de vijf kinderen op in een gezin dat kampt met armoede. Omdat armoede vaak over meer gaat dan een gebrek aan geld alleen, hebben deze gezinnen problemen op verschillende terreinen. Het ondersteunen van gezinnen in armoede vraagt daarom om een integrale aanpak die zich richt op alle leefgebieden en alle gezinsleden.

Programma Kinderen in armoede

Op initiatief van Sint Laurensfonds zijn binnen het programma Kinderen in armoede inmiddels negen informele organisaties in Rotterdam gestart met intensieve, integrale projecten bedoeld om gezinnen in armoede duurzaam te versterken. Het eerste project startte in januari 2019 en het laatste nieuwe project haakte in september 2021 aan. Samen ondersteunden zij tot en met oktober 2021 in totaal 847 gezinnen in armoede. Het ging hierbij om 336 intensieve en 511 kortdurende trajecten. Om van de eigen en elkaars praktijk te leren en de werkzame elementen in de aanpak te achterhalen, hebben vijf van deze projecten meegewerkt aan een monitor. Alle negen organisaties hebben deelgenomen aan een leerkring die in een periode van twee jaar vijf maal bij elkaar kwam. De monitor en leerkring werden uitgevoerd door onderzoekers van Kenniscentrum Talentontwikkeling van Hogeschool Rotterdam.

De gezinnen en hun hulpvragen

Van 213 gezinnen die intensief worden of werden begeleid door de vijf organisaties die deelnamen aan de monitor, zijn de achtergrondgegevens en hulpvragen in beeld gebracht. Twee derde van de aanmeldingen betreft eenoudergezinnen. In een derde van de gezinnen zijn de ouders qua opleiding onvoldoende toegerust voor de arbeidsmarkt. Bij eveneens een derde van de ouders bemoeilijkt hun beheersing van de Nederlandse taal het gesprek. Het grootste deel van deze ouders (55%) heeft – naast de zorg voor hun (jonge) kinderen – geen dagbesteding in de vorm van opleiding of (vrijwilligers)werk. Waar ouders wel werk hebben (16%) is het inkomen daarvan niet altijd voldoende of voldoende stabiel.

De gezinnen hebben gemiddeld vijf hulpvragen. Acute vragen zijn er vooral als sprake is van schulden, geen dak boven het hoofd, een lege koelkast, huiselijk geweld en/of de verblijfsproblematiek. Daarnaast zijn er vragen over onderliggende problemen op het sociale vlak (isolement, opvoeding), gezondheid, wonen, participatie (dagbesteding, opleiding, werk) en zingeving.

De werkwijze van de organisaties

Hoewel de organisaties elk uniek zijn, kent hun werkwijze een aantal belangrijke overeenkomsten. Alle organisaties bieden:

- ▶ Toegankelijkheid: een outreachende aanpak (op straat en/of bekendheid uit andere activiteiten) en een informele toegang zonder voorwaarden en wachtlijst. Een vaste contactpersoon die ook buiten kantoor tijd bereikbaar is, goede inbedding in het netwerk in wijk en/of stad;
- ▶ Integrale ondersteuning: steun gericht op alle leefgebieden (financiën, wonen, sociaal, gezondheid, participatie) en alle gezinsleden (ouders, kinderen en soms grootouders);
- ▶ Flexibele fasering: een methodisch en gefaseerde aanpak die waar nodig flexibel (stress-sensitief en op maat) meebeweegt. De inzet richt zich eerst op het creëren van rust door het ledigen van de acute nood, en vervolgens op de achterliggende vragen om de cirkel van armoede te helpen doorbreken.
- ▶ Professionele nabijheid: een presente (luisterend, onvoorwaardelijk, niet oordelend) en empowerende (versterkende, ervaringen opdoende, successen vierende) attitude.

De organisaties bieden bovendien (of verzorgen een warme overdracht naar): :

- ▶ Een breed aanbod: naast individuele steun ook een inloop-, en huiskamerfunctie, een ontmoetingsfunctie en activiteiten voor ouders en kinderen en soms de mogelijkheid om mee te kunnen werken als vrijwilliger;
- ▶ Gemeenschapsvorming: beschikbaarheid als tweede huis, burens of familie, vrijwilligers die onderdeel gaan uitmaken van het netwerk van de gezinnen.

Resultaten van de aanpak

De gezinnen komen uit de acute nood en boeken daarnaast veelal vooruitgang op de achterliggende problematiek. Er is bijna nooit sprake van achteruitgang en zelden van stilstand. De geïnterviewde ouders gaan bovendien meer participeren in groepsactiviteiten en doen meer vrijwilligerswerk. De voortuitgang is echter niet altijd in een dusdanige mate dat de gezinnen volledig zelfstandig door kunnen. Soms is het voorkomen dat gezinnen verder afglijden het hoogst haalbare doel. De begeleiding van de gezinnen kan dan ook – zeker bij zwaardere problematiek – langdurig zijn. In de eerste fase gaat er aanzienlijk meer tijd in de begeleiding van de gezinnen zitten, dan in de latere fasen. Vooral het regel- en zoekwerk voor en met gezinnen vraagt zeker in het begin veel tijd.

De beleving van de ouders

Als ouders aankloppen bij de organisaties zijn zij regelmatig radeloos en verkeren zij in een groot sociaal isolement. De ouders zijn dankbaar voor de steun die zij ontvangen en voor de rust die gecreëerd wordt. Zij voelen zich serieus genomen, krijgen meer zelfvertrouwen en leven op als zij onderdeel gaan uitmaken van het netwerk van de organisatie. Ouders zeggen hier bijvoorbeeld over:

- ▶ “Ik wilde niet meer doorgaan, wilde opgeven. Er zijn nu zoveel dingen verbeterd, alles is veranderd. Als ik een probleem heb, bel ik hen en er is een oplossing. Dat geeft veel rust in mijn hoofd”.
- ▶ “Door hen heb ik een band met mijn kinderen op kunnen bouwen zoals ik altijd wilde. Veel hechter, daar ben ik heel erg trots op. Dat is heel waardevol en ik ben heel erg dankbaar.”
- ▶ “Zij dachten altijd aan me. Ik dacht altijd dat er niemand voor mij was, dat ik de moeite niet waard was. Ik was het vertrouwen in de mens kwijt, en nu denk ik: ‘er zijn nog heel veel mooie mensen op de wereld, die jou belangrijk vinden’. Dat heeft mij heel veel kracht gegeven.”
- ▶ “Het gaat er niet om wat ze doen, maar om hoe ze het doen. Het is geen stichting die iemand als hulpzoekende helpt, maar als familie.”

Succesfactoren

Op basis van de monitor en leerkring is een achttal werkzame elementen bij de aanpak van armoede in gezinnen geformuleerd.

Succesfactoren integrale aanpak gezinnen in armoede

De aanpak is **TOEGANKELIJK** voor alle gezinnen, want is gebaseerd op:

1. Laagdrempeligheid

Een outreachende benadering en informele toegang. Geen formele voorwaarden of wachtlijst.

2. Continuïteit

Vaste contactpersoon, ook buiten kantoor tijden beschikbaar. Beschikbaar blijven als vangnet.

De aanpak **SLUIT AAN** bij alle gezinnen, want is gebaseerd op:

3. Vertrouwen

Positieve bejegening van, geloof in en regie bij het gezin.

4. Presentie

Niet oordelend luisteren naar gezinnen. Vanuit relatie onvoorwaardelijk naast gezinnen staan.

5. Maatwerk

Stress-sensitief, pragmatisch en flexibel aansluiten op behoeften en tempo van het gezin.

De aanpak is **DUURZAAM** voor alle gezinnen, want is gebaseerd op:

6. Integraliteit

Gerichtheid op alle leefgebieden en gezinsleden/generaties. Inbedding in het lokale netwerk.

7. Empowerment

Aandacht voor en versterken van wat goed gaat, gericht op het opdoen van succeservaringen.

8. Gemeenschapsvorming

Het versterken van het netwerk van gezinnen, de sociale gemeenschap en samenredzaamheid.

Meer lezen?

Klik [HIER](#) voor de uitgebreide rapportage van de monitor.